

Издази три
пут у месецу
на 1 табаку.

Преплата се
шаље напред
уредиштву

Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Уводни чланак. — Катахизија. — Српска црква — Каква је плата нашега свештенства. — Типик. — Некролог — Огласи. — Јавна пошта.

М И С Л И

на нову 1870 годину.

(Продужење.)

Према овом што рекосмо лако је сад поимити, какав правац треба да има и развија у себи наша наука, наша књижевност, те да с једне стране избегне оне горке посљедице моралнога пада што се код многих западњих научењака појављују, а с друге — поведе народ свој ка правој просвети и ка правом моралном унапређењу. Да, само под монархијом — уставном владом, само под утицајем миле вере наше и одржању нашег језика, наших лепих обичаја, може Србин као србин напредовати, јачати, па тако и створити у средини својој ону снагу, која му је према садањем времену и околностима преча од свега онога, чим се у садашње време занимају други, старији од нас народи.

Монархиско — уставна влас, то је влас најбоља од свију каквих је само могло до сад бити на земљи. Она је у строгом смислу природна. На државу свагда треба гледати као на какву велику породицу. Тежење к слободи — то је тако рећи, природно својство човеково. Но он може

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 ђор. на по
године 30 гр.
или 3 ђор.
на три мес.
15 гр. или
1. ђор. и 50
новчића.

наћи ту слободу само у организованој, у лепо уређеној држави. Погледајте на дивље народе, на њихове чете и дружину? по изгледу рекао би човек да су то људи *слободни*; ал у самој ствари то су прави робови самовоље и најнижих страсти челичнога деспотизма својих старешина и главара! А напротив врховна влас у држави уређеној, уставној, не само не спречава чисту и праву слободу човекову већ је и развија и подржава; јер спречава све порочне страсти и обуставља рђаве наклоности. Она у малом виду представља вишу, разумну силу, која управља целим светом. Па зато се неда ни порећи она стара и веома справедљива мисао, да је владар у земљи представник Бога на земљи и да по овоме они, који то одричу, ни су далеко да одрекну и самога Бога, и да падну у *атеизам* — у ово јадно и жалосно стање ума, које свагда прате горке последице. Република може негде и у своје време бити кориснија. Там управља *закон* а врховне власти као видљивог представљача тог закона нема. Но закон је нешто без телесно, одлучно; а наш народ, као што реко смо, није још свикао да се покорави тој одлучности већ оцу, учитељу, старешини. Он хоће да види у својој земљи државу, у држави видљивог главара, у ком би оличен био *закон*, у закону — *правосудство*, у правосудству — светост и благос Творца васионе.

Положив начело монархиској власти, наши предци бејаху још идолопоклоници. Знајући о вери Христовој они је не примаху баш тако нагло као други народи, но и не питаху нарочиту мржњу на спрам ње. Једна из ретких врлина код прастарих источних наших учитеља, беше *веротрпимос*. Ова црта прешла је заједно са вером и у српски народ. Код нас не беше никад насиља у вери, не беше религиозних ратова, као што крвавим млазевима попрекаше западњу Европу. Расколи и јереси *богомилске* који се појавише нешто мало у време Душана, неимађаху важнога значаја и остадоше без икаквих рђавих последица. На њих влас др-

жавна строго говорећи и негледаше, па зато се они распре-
 коше сами по себи. Дакле од самог начела и постања ерп-
 ске државе па све једнако до данас, Србин, као прави и
 истински син своје државе имао је и има једно од најве-
 ћих блага — *слободу савести*. Православна црква позива све
 и свакога да ступи у наручја њена, али никог не примо-
 рава да постане члан њезин. Другојаче ми то видимо у
 цркви Римокатоличкој. Тамо се често шири вера посред-
 ством мача и оружја Узрок томе лежи још у старом ха-
 рактеру и политичким околностима ваикадашње Грчке и Рима.
 Стари Грци до великог Александра не бејаху тако нагли у
 завојевањима; њихова храброст беше безпримерна да очу-
 вају од насиља туђег оно што бејаше њихово; а главна ра-
 диност њихова беше усредсређена на домашња и мирна за-
 нимања — трговину, индустрију и науку. Филип и Александер
 учинише крај самосталности грчкој држави. Код римљана
 видимо нешто друго. Њихов карактер, беше карактер *вој-*
нички. Тамо где грци дејствоваху речма и вештином, римљани
 дејствоваху мачем. Па овај дух војени пређе и у цркву:
 Грчка дејствоваше путем убеђења, обавештења, а римска —
 путем мача и насиља. Грци покорени *силом*, по искуству
 знађаху како је то зло, како је мучно трпити туђе насиље
 и тиранију; а римљани, који још дуго господарише на раз-
 валинама грчке слободе, и после почем већ падоше, хтеди-
 јаху бар колико толико да одрже врховну влас над њима
 и тежаху ка овој свима могућим средствима. Нарочиту пот-
 пору у овом одношају придаваше им јединство духовне
 власти усредсређено у лицу Папе. Па зато там беше (а и
 биће још дуго док је папа непогрешљива глава цркве) ре-
 лигиозног насиља и притиска. Код нас нити је било нити
 може бити. Ми тврдо знамо, да је у делу вере *насиље* не-
 умесно, да је слобода савести неотземљема припадљеност
 човекова духа, и ова убеђења мисмо свагда доказивали на
 делу. Таквим начином православна вера тихо и спокојно

распрострањена у народу нашем, тихо и спонојно но производи своја божанствена дејства у народу нашем. Она не само није противна умном развићу, већ напротив служи му и потпомаже га. (Продужиће се)

Српске Катихезе на основу синодалнога катихезиса.

(Од проте Н. Беговића.)

Дієцо! Ја сам вама казао, да има и будала на свијету. Може чојека његова памет преварити. Дієца су младе памети, и лако заборава што им се један пут каже. Зато рече србин: „Младост — лудост.“ Србин пієва: „Очи вода — моја памет луда.“ Ја сам вама приповієдао како су некакве будале нашле сито. Превртали, окретали, и никако нијесу знали како је сито постало. Сложе се напосле у својој лудој памети и казаше: „Ово је од врага.“ Срету Србина и кажу му да су нашли „вражије дело.“ Дајте да видим! рече им Србин. Они показаше сито. Србин се насмије и рече им: „Небудалите људи, врази сита не плету. Људи оплету сито, па сију брашно и пеку крув. Сито има и код моје куће.“ Видите дієцо да нас памет не превари, али да нас сваки пут вієрно послужи и око и памет, ваља ићи у школу, добро пазити и чврсто памтити. Књига помаже нашој слабој памети! Неговорите за будалом, већ сваки пут реците као и тима будалама што је рекао србин: „Дајте да видим!“ Србину је дао Бог разумну душу!

Да се обазремо на овај наш заиста трудни посао. Све што је катихезис наш почевши од „вступленија“ па до значења књиге назначио, то је посао само за пасионирана чојека. Колико ја познајем и цієним наше свієштенике у обште, и наше србље учитеље (онолико колико их ми имамо,) знам добро, да се њих већина баш својски заузимају за нашу вієронауку; толико одмах рећи морам, да се од њих не-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

може очекивати пасија по овој струци. Имаде ту толико темељније разлога, који, ако се строго немогу оправдати; али се богме њима неможе замијерити. Тко нам није својем радом, пожртвовањем и резигнациом народа застидио, тај неможе са све пет здравије чувства ни разговарати — о сти-ду, раду и пожртвовању!...

Нашем славном Раићу ја одајем можда и превећ признања, а он — Раић — као богослов оновремене руске „духовне академије“ поклопио је нас у своме Катихизису са посисаном ревношћу догматичизма, спојенога са неопредељеним віерољубљем. Но како сам већ напред приміетио, Раић се је и отимао тој сміеси руске школе из доба његова познатог „Руководства.“ — Руси знаду данас више на пољу катихезе; али је то све тешко и претешко за нас. — Ми можемо саслушати Русе, Њемце, Французе и друге; али нама треба за нас и наше стање одговарајући Катихизис и Катихетика. Покојни владика Платон написао је два катихизиса; али није нам тиме у нашој нужди помогао. — Покојни прото Николић продао нам је неку дебелу Катихетику, у којој су дуља питања неголи одговори! — То нас је стало скупије новаца, а вика траје праведна у нашем народу, да нама катихизација ништа не вриједи.....

Уз такова средства неможе се нитко одушевљавати. Цијели овај ставак „о једином Бозіе и. т.“ у колико сам га ја діеци прилагодио и, као домаће обучавање разавио; онет кажем, да је та тема у катихизису на неспретном мјесту; те нам развлачи само вријеме. Ваљало би по природи наше задаће овђе почети, гђе би ја морао престати, т. ј. кратко упознати діецу са св. Писмом, па изложити створење Божије и развијати из тога својства Божија.

Никејски Символ віере излио се је из св. Писма. Па за тим ваљало би га и наміјестити. Тако би то бар нешто смисла катихетичког имало, а иначе нема никакова метода. Раић даје нам четири својства Божија, па бар да је ту

преважну тему наслонио на „Символ“ још би дієци и катихета имали наслона, да нешто чита, да види; а овако ништа боље, већ бубаї те бубаї на памет. — Тако исто теорија о „триличности Бога“ „јединству Богу,“ и „личним“ својствима Божијим не спада прије у Катихизис логично; него после — „членова.“

Колико ли је то све стало мука по учитеља и дієцу! Па наши учитељи (бар овамо у Хрвацкој) изучавају неку њемецку римокатоличку катихетику од римскога редовника (!!)

Ту дакле знадемо, да неможе бити разговора о православном духу за нашу дієцу Ето се нам народ још бори са репом богомилским („врази сита не плету“) а римска Катихетика изтргне нам ту срце, те нам уз остале невоље лако погодити, зашто немамо зреле свијести наше народске и віерозаконске, и — зашто неможе бити у нас одушевљења или пасије у школи и после школе!

Дієцо! пазите даље: Са три прста знаменујемо свету Тројицу. Реци ти тако Милутине! — ти Остоја! — ти Светиславе! — Реците сви то! —

Пазите на питање: Чим смо віеру знаменовали? Кажити Драгутине! — са часним крстом. Реци то ти Стево! — ти Глишо! — ти Гаїо! — Добро. Віеру знаменујемо са часним крстом.

А како знаменујемо свету Тројицу? Кажити Миле! — са три прста. Реците сви то. Добро. Сад већ знадете *двје* знаменке: Крст — и — три прста.

Пазите: Віера се невиди — зато нам треба знаменка. И света Тројица невиде се — зато нам треба знаменка.

(Овђе се може згодно поновити задаћа II: „Частни крст правимо десном руком.“ — „Прва три прста скупимо у једно.“)

Још пазите: Кад се прекрстимо говоримо ову молитву: Ко има Оца и Сына и скатаго Духа. Аминз. То ви умете

лііпо казати. Ја сам то чуо од вас. То је дієцо, име „свете Тројице.“ Три су имена ова: Отац — Син — Дух.

Дакле како је име светої Тројици? Кажи ти Љубомире! — *Отац — Син — Дух.* Ти Стоіане! — Реци ти Глишо! — (Ово су слабиіа дієца, за то нека само тако згодно имена реку.) Али ја сам казао да је светої Тројици овако име: Отац — и Син — и свіати Дух. Изговори тако ти Душане! — Реците сви тако. —

(Ако је икона св. Тројице код руке, ваља дати да дієца добро разгледају, и, нека примієте добро: старога чоіека — біеле браде; — младога чоіека — са крстом у руци; — тицу — голуба. — Ако ли ниіе ту иконе, онда у цркви треба им показати ту икону! О ової икони говори ћемо на другом мієсту. Овђе је доста казати дієци малої: то је икона свете Тројице!)

Дієцо! пазите даље: *На крсту је Христос разапет.* Реци тако ти Благоіе! — ти Раде! Реците сви то! —

Пазите на питање: Тко је на крсту разапет? Кажи ти Јарославе? — Христос. Реци ти то Милане? — Реците сви! — (Ако реку дієца „Ристос“ и „Кристос“ не треба их пометати; већ боље ћаке по мало наводити да гласицу прву изправе по вњизи. Ако ли је ту икона „*Распјатије Христово*“ ваља дати дієци да огледају и, нека примієте уковане руке — ноге — ціела човіека нека добро упазе. На толико се морају дієца подсіетити!)

Дієцо! Христос је син Божиїи. Он је учио људе Бога право-славити. Христос је за вієру муке трпио. За то се наша вієра зове: Православна — хришћанска. Христос је наш Спас. — Кад се прекрстите сієћаїте се Христа Спаса!

Сад ћемо даље. Бог је богат. Реци ти Душане! — ти Маленица! — Реците сви тако. — Добро, Бог је богат.

Пазите на питање: Тко је богат? — Кажи Јово! — ти Перо! — ти Лука! Бог.

Дієцо! Іа сам вама казивао шта имамо од Бога. Сіє-
 њатели се! — Мислите боље! ти Душане дигни руку. И Бо-
 шко — и Ранко. — Добро: Кажи ти Јово! — Тако. Вієру
 нам іє дао Бог. Шта оће од нас Бог? Кажи Чедомиље! —
 Лиієпо. Оће Бог да ми њєга познаіємо. Чимє познаіємо
 Бога? Кажи ти Воієне! — вієром. То іє право. А тко іє
 оно распет за вієру? Кога се сієћамо кад се прекрстимо? Тко
 іє наш Спас? Іа сам вама мало приє казао. Како іє имє
 сину Божиієму? Кажи ти Душане! — Христос. Даклє кога
 нам іє послао Бог? Кажи ти Миланє; — Христа. Тко іє
 муке трпио на крсту? Кажи ти Бранко! — Христос. А због
 чега послао іє Бог сина свога? — Кажи ти Душане! — Да
 нас научи Бога право славити. Добро. Немоіте заборавити
 да нам іє Бог дао вієру, и — свога сина, да нас научи
 Бога познавати.

Видите дієцо, Бог іє богат. Бог іє вама дао ваше роди-
 теље. Они вас хранє и одієвају. — Бог вама даіє здравље
 и памєт, — тє можете у школу долазити. Молите се Богу.
 Слушаіте оца и матер — поштуіте ваше учитеље.

(Продужиће се.)

Српска црква

(Од Каница.)

(Свршетак.)

О организацији *израїлѡанске просветне општине* у Бе-
 ограду и положају израїлѡана у Србији, има ієдно наро-
 чито дело написано у њихов интерес са усрдношћу у шу-
 велкиној „Реформи“ а следећих разіашњења, коіа су до-
 стоіна пажње:

„Кад іє 1842 год. славна династија Обреновића зба-
 чєна с престола због судбинских поіава, кушашє нови кнез
 Александер Карађођевић да задобиє за се трговачки свет
 прогоњєством израїлѡана из унутрашњности Србиє и огра-

ничењем права на место становања с трговином и притежања њихова на варош Београд; јер се Александар опомињаше, да земљодоци, већина, (право језгро народа српскога) бејаше уза династију Обреновића нераздново привезана. То бејаше прва забрана, која слободну трговину ограничаваше у земљи, у којој пређе владаше конкуренција и слободна трговина. То беше прво дело религијозне интолеранције а у земљи где народ и свештенство таку толеранцију, тако поштовање према другим верама свагда показиваше, као што се то само у образованим земљама јевропским налази. Али то бејаше и политичка погрешка. Четвртина милиуна израилћана, што живи у јевропској Турској, гледаше са ужасом ова ограничења у Србији. Они с тога дођоше до мишљења, да њихова екзистенција зависи од трајања турска господарства; и да би ослобођење хришћанских народа имало само слетство отраничавања и прогањања израилћана. Ово је мишљење доиета криво у турских израилћана; али то само проузроковаше чивутски закони кнеза Карађорђевића; те израилћани постадоше портини поданици. 1859 би кнез Милош Обреновић општом народњом вољом опет за кнеза српскога рештаурисан. Овај справедљиви кнез заузео се још те године за ствар израилћанску. 29 Септембра 1859 год. буду укинута чивутски закони кнеза Карађорђевића. Али трговци из унутрашњости Србије бејаху се веома навикли, да се израилћанске конкуренције лишавају. Затим се 29 Септембра образује једна агитација против еманципације израилћана. Више управа општинских у Србији па и сама скупштина изјаснише се против еманципације израилћана.

Влада кнеза Михаила Обреновића мораде да попусти овој организованој агитацији; па с тога се издаде закон 28-ог Фебруара 1861 год. који ограничаваше право становања израилћанима. Кад се остала понашања кнеза Михаила Обреновића према израилћанима претресу, мора се доћи до мишљења, да је кнез против своје воље и убеђења чивутски

закон од 28 Фебруара 1861. морао издати, као политичку нужност само за кратко време али у тврдој вољи те да у згоднијој прилици оманципује Јевреје. Школе за израиљане, потпора за плаћање Рабинера (чивутског попа,) наименовање од јевреја за чланове општинске у Београду и за су-чланове у трговачком суду и трговачкој камери; све су јасни знаци толеранције кнежеве и његове владе. Кад год кнез дели, и шта дели сиротињи, свагда се узимљу јевреји особито у обзир; на свима кнежевским баловима угошћују се и они и њихова се депутација свагда пријатељски прима. Кад кнез 29 Марта 1867 полагаше за у Цариград прими он депутацију јеврејске просветне општине. Кнежеве речи јеврејима бејаху милостиве и отачанске. Српски јевреји захтеваше и опет у кнеза Михајила да се укину закони од 28 Фебруара 1861 год. али не су чинили кораке никад те да и стране силе посредују за њихове жеље. „Alliance Israelitique Univeselle“ у Паризу нашла се побуђена да проузрокује на повторено захтевање укинуће чивутских закона у Србији а својим политичким корацима. Она се такође побринула и за штампање Брошуре „Situation des Israelites en Serbie“ па и петицијом (захтев.) тражаше у великих сила те да интервенују за Јевреје у Србији (Париз 20 Фебруар 1867). Израиљани у Србији не су учествовали у овим корацима „Alliance — а, „али они га не могаху спречити у томе.“

Ову верну и истиниту хисторијску претставку одношаја српских израиљана кадри би били да допуне следећи докази: у Београду живе до 200 породица израиљанских а свега 1030 душа. У Шапцу има 20, на Убу 4, у Крагујевцу 2, у Обреновцу 4, у Свилајнцу 6, у Смедереву 15, у Неготину 2, у Пожаревцу 20 фамилија. Београдски израиљани образују од 1863 године само у религијозном одношају самостално култивно саучесништво београдске варошке општине, у којој они сва српска грађанска права уживају. Они шаљу два саветника (члана?) у варошко преставништво, за-

узимљу званична места у трговачком суду *) и уживају пасивно као-год и активно права избора. За њих нема особитих пореза. Београдски Јевреји станују повећој чести у одељеном кварту. У њих има две основне школе, које се подигоше и уредише — о државном трошку 1863. год. У мушкој школи беше (1867 52 ученика а у женској 42. ученице. Само учитеље вере плаћа општина. Напротив Рабинар (поп) прима плаћу од државе (од 1865) као год и јеванђелички свештеник 400. ф. ср. О управи свештенога добра брине се један чиновник који од ње независи. Општина плаћа свога лекара, и ако има право да своје бонике у варошкој боници неговати може. Од скоро иду израиљска деца и у Лицеј. Три сиротна ученика примају благодетељање од правитељства и ваља да доцније буду учитељи и Рабинери, али пошто изуче на страни науку.

Српски израиљани већом су чешћу од порекла немачких и угарских израиљана. Један део њих стоји и сад под заштитом аустријском. Други део, тако званих спанских или франачких израиљана већином се преселио у Земун, о бомбардању. Њих прими тамо ђенерао Филиповић врло гостољубиво, те се са њихове мирноће и поштења онде јако поштују. **) Особито се њихово понашање у саобраћају хвали. По свој прилици њима ће се жељени повратак појавити, кад израиљани у Србији буду равноправни са свима српским грађанима.

Србија не требаше да оклева дуже у смотрењу наклоности коју све напредне државе јевропске спрам јевреја показују, те да изрече савршену еманципацију јевреја. ***) Јевропско ће саучешће ово дело справедливости пратити. Ми знамо добро да сопствена организација српских месних општина, њих (разуме се јевреје) терети. Али баш с тога

*) Желати је да и ово доживе.

**) Да Богда!

***) То ће зависити од њих више него ли од нас

ишчекујемо ми од срдачне и зреле разборитости кнежеве, да ће он онај акт свечаним прогласом испунити који у исто доба укида закон, што ограничава слободу знања, а који је издан у црквенском едикту 1853. из страха због непознатих црквенских општина и њихови једномишљеника.

превео

Јеврем Јерковић.

○ Каква треба да је наплата нашега свештенства?

Из најдавніјег времена познато је да су свештеници били неразлучни народни пратиоци и у добру и у злу, и у миру и у војни, па се је то засведочио и у најскоријем србиновом препорођају. Та маса људи одређена, да се за народ свој хришћански, Богу моли и доказује пастви својој начин спасења, остављена је себи самој да се за ужитак свој стара и пашти и да проповедајући милостињу другима, сама камчи од стиротиње оно, што ваља да овој удели.

Установалац вере наше Исус Христос, није тражио ни од кога наплату за своје трудове, а апостоли ученици његови, још су и имање своје распродали да би бедној браћи по Христу помогли. Данашњи свештеници као подражаоци тих народских учитеља и добротвора, по позиву своме, не само да непомажу, већ и изнуђавају од народа новац, на рачун свршенога овога или оног свештенодејства. Такву неприлику, која премного понижава струку свештеничку, изазвао је једино начин свештеничке непосредне наплате, која је од тешкоће вршења свете дужности, још са већим тежбама скопчана.

Да је свештенство од преке потребе и за народ и државу о том нема сумње, почем свештенство врши једну од најпотребнијих страна нашег народа, које овоме није могуће вршити, без нарочитих служилаца олтара. Свештенство се стара о последњој судби човека; руководи га у свима делима за спасење; зближује га к Богу и моли се за хришћане; улива му светлост о надмоћности и руковођу

једнога; казује равноправност међу људима, као деце једног оца небеског. Док тога небеше, људи сматраху силедице и отмичаре, као судбом одређене људе за мучење слабих створења. Зато и у старом веку — веку кад се беше утрла свест о Бсгу, беху препуне државе самих робова „и тек у средњем веку.“ вели један писац „ускрс Сина божијег, распетог у лицу човека, обасіао је светлошћу вечне истине помрчене умове и укрепио их у одпору противу силе.“ Зато према преважном позиву свештеничком и према несумњивој потребитости свештенства у држави, требало би да и наплата њихова са узвишеним њиховим звањем буде саобразна, а не тек да условљава ужитак и понижава достојанство свештениково као и што му смета вршити тачно дужности поверене.

Чим се богословијски завод у нас завео, питомци богословски, одма су увидели разлику између начина изучаваних лица за чин свештених од оних у богословији и оних у манастиру. Још од тога доба родила се мисао, да стање свештеничко поправити ваља према променутом начину изучавања, и та жеља доби лепог за оно време одзива у увећаној тарифи, која истина за онда прилично поправи стање свештеничко, али на жалост опет, само завађу и мржњу међ пастирима и паством разасу. Народу небеше мило товарити на његова леђа све веће и веће трошкове, па им свештеници крв у очима беху тим више, што морадоше заслугу своју од народа наплаћивати. Да би се дакле народ са свештенством измирио, скоро од тога доба, почеше свештеници овом, оном приликом говорити о систематичној плати свештеничкој, и дан данашњи непрестају говорити о том, као условију за вршење оних обвеза, које му без ове вршити није могуће.

Познато је досад већ неколико чланака и брошира које говоре о поправци стања свештеничкога, премда све једним духом недишу; али је доказ да се осећа нека потреба, коју попунити ваља. Знају се толике молбенице и од мирскога

и монашкога духовенства и влади и скупштини за поправку стања свештеничкога, и представлења о томе свих наших архипастира, но до данас још све то нечувено оста.

(Продужиће се.)

Правило у белу недељу 22 Фебруара.

Г Л А С Ч Е Т В Р Т И.

На вечерњи.

На Гђи воззваху стихире на 10: осмогласника на 6. и из триода на 4; слава из триода на реду, и ниње богородичен глас: На стиховње: стихире из осмогласника, слава из триода на реду, и ниње богородичен осмогласника глас 6 ти на стиховње: (По трисвјатом: тропар воскресен: *слава и ниње* богородичен гласа.

На литурђији.

На Богз Гђь: тропар воскресен двапут, *слава и ниње* богородичен као и на вечерњи, и пр: по свом реду, као што је изложено у недељу блудног — до еванђеља. Еванђеље воскресно 4-то од Луке зач: 112 то, и пр: као и прошле недеље — до Катавасије. Катавасија Јко по сѣхъ: из ирмолођије; свјетилен воскресен 4-ти: слава: Заповѣдз твою: *и ниње*: Изгнана бивша: из триода. На хвалите: стихире из осмогласника 4-и из триода 2. *и ниње* Превлагословена ѿси: славословије велико и тропар Воскресз из гроба: —

На литурђији.

Блажена осмогласника на 4. и триода песма 6-та на 4; после входа поју се тропари и кондаци по оном реду, као што је изјављено у прошлу недељу, прокимен: Помолитеса и воздадите: из триода, апостол к Римљаном, зач: 112-то, еванђеље од Матеја, зач: 17-то, и пр: литурђија обична.

(Продужиће се.)

Н а з н а њ е.

У прошлом броју нашег листа подкрале су се неке штампарске погрешке односно *Типика*, које се овим исправљају.

Тако и: пр: у Недељу 8-мог Фебруара у место „богородичен првог гласа“ читати: *богородичен први гласа*. На *блажени* треба читати овако: песма 6-та 2.

А у недељу 15-тог истог м. на *Господи воззвахъ* треба читати: *богородиченъ гласа*, а не *богородичен првогъ гласа*. На литурџији *блажени* на 4. и из триода; а не само „на 4 из триода.“ А по *входу* у место: „после кондак храма“ треба читати: *слава*: кондак храма.

Н Е К Р О Л О Г.

Павле Јовановић уч. IV разреда богословског родом из Сиче-Реке, окр. Ужичког, среза Црногорског упокоио се 23-г прош. мес. од болести великих богиња. Поред торжанствене пратње, којом су га у част његовог доброг владања и успеха у науци удостојили и г. г. Професори и његови садругови, 7. ов. м. давалому је друштво његово свечани парастос у београдској-саборној цркви, којом приликом говорно је беседу његов садруг и земљак Марко Смиљанић и достојно разложио, шта је у таквом добром ученику изгубила и његова сирота мати са ситном и неіаком децом, и наша отаџбина, која има преку потребу у добрим ученицима духовног образовања нарочито према крају, одкуда је био покојник!

Игњат Даміановић парох цркве Прањанске у окр. Рудничком умро је 2. Децембра прош. год.

Савва Поповић, парох цркве Брезовачке у окр. Ужичком умро је 12 Децембра прошле године.

О Г Л А С И.

Михаил Ђурић парох Харански у окр. Ужичком постављен је за пароха ужичког у месецу Новембру прошле године.

Милија Атанасковић прив. парох Гџовачки постављен је за пароха Пожешког.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

Изашао је у свима листовима српским још 2-ог Децембра прошле год. позив на предплату књиге под називом „Гајење пољских усева“ од Др. Б. Радића.

Ово је прва књига у нас о пољској привреди, па да је и од лошња писца ваљало би да је сваки набави, а камо ли кад знамо да је исту књигу написао Србин, који је члан толиких друштва европских, која се поглавито баве изучавањем пољске привреде. С тога треба да смо је прихватили као *лану*. Књига, која је једном хоће — да србин не ради земљу као „његови стари“ — већ да ради да му земља плаћа зној, али да и он њој уме враћати зајам. —

Ценећи ову књигу и ми пуштамо гласа нашој браћи свештеницима и учитељима и препоручујемо да се упишу и претплату што пре пошљу. Свештеницима осем тревника често треба да знају и плугом владати.

Цена је књизи само осам гроша чар.; према њеној величини, дрворезима и садржају то није ни мало скупо. Имена ће се штампати, с тога се ваља пожурити с предплатом.

Штампа се „Српско-руски речник“ који ће бити готов до краја Фебруара ове год. Упис траје до истог времена. Ко жели да учи руски језик требало би да се упише на ову књигу. Руска је књижевност велика и јака, овај ће речник отворити пута у њу — а доиста ће уза то и потпомоћи братску узајамност између Срба и Руса.

Цена је овој великој књизи 12 гр. чар., претплату ваља слати издаваоцу књиге г. Андреји Маријановићу секретару и министарству унутрашњих дела.

Изашао је позив пре неколико недеља на књигу „Русија и Србија.“ Ову је књигу написао чувени руски народњак и писац Нил Попов. Књига говори врло лепо и не пристрасно о краткој али чемерној прошлости наше млађане отаџбине; она ће нам потпуце да расветли откуд ветар дуваше, што нам нашу мјлу домовину толико пута заљула из темеља и показаће узроке са којих Србин умал те опет не дође под јарам туђински а са својим рођеним синова, који још ходе по свету; Светао је рад на дану; треба да се познамо по делу и за живота. Књига се преводи у велико; да би је сваки лакше набавио, као што је желити, изаћи ће у четири свеске. Свакој је свесци цена 6 гр. чар. а прва ће бити до који дан готова. Ову књигу препоручујемо свакоме што ће доиста из ње дознати тајно шуровање наших великаша са туђим дворима.

Ј А В Н А П О Ш Т А .

Г. Р. Р. у Шапцу. Хвала вам на лепој примедби о „Пастиру.“ Заиста је ово правило црквен'ко — сувишно и само спречава место бољим чланцима. У наред ћемо га употребљавати само за особите дане, гди је смеса правила, а иначе изоставити.

Уред.